

Presă și informare

Tribunalul Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 21/22
Luxemburg, 2 februarie 2022

Hotărârea în cauza T-616/18
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo / Comisia
(Angajamente ale Gazprom)

Tribunalul respinge acțiunea împotriva deciziei Comisiei prin care deveneau obligatorii angajamentele prezentate de Gazprom pentru a aborda preocupările legate de concurență ale Comisiei referitoare la piețele naționale de aprovizionare cu gaze naturale angro în amonte în țările din Europa Centrală și de Est

Decizia de aprobare a acestor angajamente nu a fost afectată de erorile de procedură și de fond invocate de reclamantă

Între 2011 și 2015, Comisia Europeană a luat mai multe măsuri pentru a investiga funcționarea piețelor gazelor naturale în Europa Centrală și de Est. În acest cadru, ea a inițiat o investigație împotriva Gazprom PJSC și Gazprom export LLC (denumite în continuare, împreună, „Gazprom”) în legătură cu aprovizionarea cu gaze naturale în opt state membre, și anume Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia și Slovacia (denumite în continuare „țările în cauză”).

La 22 aprilie 2015, Comisia a transmis Gazprom o comunicare privind obiecțiunile¹, reproșându-i că abuzează de poziția sa dominantă pe piețele naționale de aprovizionare cu gaze naturale angro în amonte în țările în cauză, în scopul de a împiedica libera circulație a gazelor naturale, cu încălcarea articolului 102 TFUE care interzice astfel de abuzuri.

În comunicarea privind obiecțiunile, Comisia a apreciat, în special, că strategia Gazprom acoperea trei ansambluri de practici potențial anticoncurențiale:

- în primul rând, Gazprom ar fi impus restricții teritoriale în cadrul contractelor sale de aprovizionare cu gaze naturale cu distribuitorii angro, precum și cu anumiți clienți industriali în țările în cauză (denumite în continuare „criticile privind restricțiile teritoriale”);
- în al doilea rând, aceste restricții teritoriale ar fi permis Gazprom să ducă o politică tarifară neloială în cinci dintre țările în cauză, și anume Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania și Polonia, impunând prețuri excesive (denumite în continuare „criticile privind practicile tarifare”);
- în al treilea rând, Gazprom ar fi condiționat furnizarea de gaze naturale către Bulgaria și Polonia de obținerea anumitor asigurări, din partea distribuitorilor angro, referitoare la infrastructuri de transport de gaze naturale. Aceste asigurări ar fi privit, printre altele, acceptarea de către reclamantă, distribuitorul angro polonez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A., a întăririi controlului Gazprom asupra administrării investițiilor pe tronsonul polonez al gazoductului Yamal, unul dintre principalele gazoducte de tranzit din Polonia (denumite în continuare „criticile Yamal”).

Pentru a soluționa aceste probleme de concurență, Gazprom a prezentat Comisiei un proiect formal de angajamente și, după ce a primit observațiile părților interesate, un proiect modificat de angajamente (denumite în continuare „angajamentele finale”).

¹ În conformitate cu articolul 10 din Regulamentul (CE) nr. 773/2004 al Comisiei din 7 aprilie 2004 privind desfășurarea procedurilor puse în aplicare de Comisie în temeiul articolelor [101] și [102 TFUE] (JO 2004, L 123, p. 18, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 242).

În paralel cu această procedură, la 9 martie 2017, reclamanta a depus o plângere prin care denunța practici abuzive ale Gazprom, care se suprapuneau în mare parte cu preocupările deja exprimate în comunicarea privind obiecțiunile. Această plângere a fost, totuși, respinsă de Comisie².

Prin decizia din 24 mai 2018 (denumită în continuare „decizia atacată”)³, Comisia a aprobat și a conferit caracter obligatoriu angajamentelor finale prezentate de Gazprom și a închis procedura administrativă, în conformitate cu articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003⁴.

Reclamanta a sesizat Tribunalul cu o acțiune în anulare împotriva acestei decizii, apreciind că Comisia a încălcat în special în mai multe privințe articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și principiul proporționalității, întrucât angajamentele ar fi incomplete și insuficiente, și a încălcat de asemenea mai multe dispoziții ale Tratatului FUE, printre altele, întrucât declarația ar fi contrară articolului 194 TFUE și obiectivelor politicii energetice a Uniunii⁵.

Această acțiune este respinsă de Camera a opta extinsă a Tribunalului.

Aprecieria Tribunalului

Tribunalul apreciază că decizia atacată nu este afectată de niciuna dintre erorile, de procedură sau de fond, invocate de reclamantă în cadrul celor șase motive ale acesteia.

În special, în primul rând, Tribunalul respinge motivul care reproșează Comisiei că a acceptat angajamentele finale, deși acestea nu răspundeau criticilor Yamal.

În acest sens, instanța arată că, în cadrul procedurii de angajamente prevăzute de articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, cerințele legate de respectarea principiului proporționalității nu pot implica că orice preocupări legate de concurență expuse într-o evaluare preliminară, inclusiv atunci când această evaluare, precum în speță, ia forma unei comunicări privind obiecțiunile, trebuie să primească în mod necesar un răspuns în angajamentele propuse de întreprinderile în cauză. Totuși, Comisia trebuia să justifice inexistența unor angajamente care să răspundă criticilor Yamal în speță.

Astfel, în conformitate cu obligația care îi revenea în această privință, Comisia a prezentat motivele pentru care ea nu a impus astfel de angajamente. În această privință, Comisia s-a referit, printre altele, la o decizie a Urząd Regulacji Energetyki (Oficiul de Reglementare în Domeniul Energiei din Polonia) adoptată în mai 2015, de certificare, în cadrul reglementării Uniunii Europene referitoare la sectorul gazului natural⁶, a operatorului tronsonului polonez al gazoductului Yamal, Gaz-System S.A., în calitate de operator de sistem independent (denumită în continuare „decizia de certificare”). Prin urmare, **chiar dacă Gazprom a încercat să își întărească controlul asupra administrării investițiilor pe tronsonul polonez al gazoductului Yamal, nu este mai puțin adevărat că, în stadiul aprobării angajamentelor finale, în conformitate cu decizia de certificare, Gaz-System era cel care exercita un control decisiv asupra acestor investiții** și, în plus, că fuseseră realizate anumite investiții importante referitoare la acest tronson.

² Decizia C(2019) 3003 final a Comisiei din 17 aprilie 2019 referitoare la o respingere a plângerii (Cazul AT.40497 – Prețul polonez al gazelor naturale). Acțiunea în anulare împotriva acestei decizii a fost admisă de Tribunal în Hotărârea din 2 februarie 2022, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Comisia (Respingere a plângerii, [T-399/19](#) (a se vedea și CP nr. 22/22)).

³ Decizia C(2018) 3106 final a Comisiei Europene din 24 mai 2018 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și al articolului 54 din Acordul privind SEE (Cazul AT.39816 – Aprovizionarea în amonte cu gaze naturale în Europa Centrală și de Est) (JO 2018, C 258, p. 6).

⁴ Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 8/vol.1, p. 165).

⁵ Republica Polonă și Republica Lituania, printre altele, au intervenit în această procedură în susținerea concluziilor reclamantei.

⁶ Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE (JO 2009, L 211, p. 94).

Astfel, decizia de certificare era de natură să înlăture preocupările care făceau obiectul criticilor Yamal. Prin urmare, având în vedere marja de apreciere de care beneficiază **Comisia** în cadrul acceptării angajamentelor în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, aceasta **avea dreptul să accepte angajamentele finale**, deși acestea nu includ nicio măsură care să răspundă criticilor Yamal.

Acceptând angajamentele finale, în pofida inexistenței unor angajamente privind criticile Yamal, **Comisia nu a încălcat nici principiul cooperării loiale**. În această privință, Tribunalul respinge afirmația potrivit căreia Comisia ar fi împiedicat autoritățile de concurență și instanțele naționale să acționeze împotriva practicilor vizate de criticile menționate. Astfel, deși acestea nu pot lua decizii contrare deciziei atacate, Comisia nu a constatat inexistența încălcării legislației Uniunii în materie de concurență. În consecință, această decizie nu aduce atingere posibilității autorităților de concurență și a instanțelor naționale de a interveni în ceea ce privește comportamentul Gazprom legat de criticile Yamal, nici competenței lor de a aplica articolele 101 și 102 TFUE.

În al doilea rând, **Tribunalul respinge motivul prin care se pune în discuție acceptarea de către Comisie a angajamentelor finale atunci când acestea nu ar răspunde adecvat criticilor privind practicile tarifare**. În această privință, Gazprom s-a angajat să introducă, în contractele de aprovizionare cu gaze naturală, cu o durată de cel puțin trei ani, încheiate cu clienții săi în cele cinci țări în cauză, un nou proces de revizuire a formulelor tarifare care determină prețurile contractuale. Acest proces nou prevede, printre altele, conformitatea acestor formule cu orientările tarifare înscrise în angajamentele menționate și posibilitatea a sesiza cu eventualele litigii un tribunal arbitral instituit în cadrul Uniunii. Potrivit Tribunalului, **Comisia nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere** în această privință, inclusiv **atunci când a acceptat un angajament care prevedea noul proces de revizuire menționat în loc să impună o modificare imediată a formulelor tarifare în contractele în cauză**.

Comisia nu a săvârșit nici o eroare de drept atunci când a constatat în decizia atacată că un tribunal arbitral instituit în cadrul Uniunii ar fi obligat să respecte și să aplice legislația Uniunii în materie de concurență. Astfel, în Hotărârea Eco Swiss⁷, Curtea a confirmat că articolele 101 și 102 TFUE constituie dispoziții de ordine publică, care trebuie aplicate din oficiu de instanțele naționale, care trebuie să admită o cerere de anulare a unei hotărâri arbitrale dacă apreciază că aceasta este contrară articolelor menționate. În lumina acestor considerații și întrucât Regulamentul nr. 1/2003 se referă la punerea în aplicare a articolelor 101 și 102 TFUE, Tribunalul statuează că **instanțele naționale pot de asemenea să admită o cerere de anulare a unei hotărâri arbitrale dacă apreciază că această hotărâre este contrară unei decizii de angajamente** adoptate în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003.

În al treilea rând, **Tribunalul respinge motivul prin care se pune în discuție acceptarea de către Comisie a angajamentelor finale atunci când acestea nu ar răspunde adecvat criticilor privind restricțiile teritoriale**. Potrivit Tribunalului, **Comisia nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere în această privință, inclusiv atunci când este vorba de un angajament care instituie un mecanism de modificare a punctului de livrare a gazelor naturale**.

În al patrulea rând, Tribunalul respinge motivul potrivit căruia Comisia nu ar fi ținut seama de obiectivele politicii energetice a Uniunii, astfel cum sunt enunțate la articolul 194 alineatul (1) TFUE.

În acest sens, Tribunalul arată că, în ceea ce privește o procedură de angajamente, Comisia poate, în cadrul evaluării sale preliminare, să țină seama de obiective urmărite de alte dispoziții ale tratatului în special pentru a concluziona cu titlu provizoriu în sensul inexistenței unei încălcări a normelor de concurență. Totuși, în ceea ce privește examinarea angajamentelor prezentate, Comisia se limitează să verifice, pe de o parte, dacă aceste angajamente răspund preocupărilor cu privire la care a informat întreprinderea în cauză și, pe de altă parte, dacă aceasta din urmă nu a oferit angajamente mai puțin constrângătoare care răspund în mod la fel de adecvat acestor

⁷ Hotărârea din 1er iunie 1999, Eco Swiss, [C-126/97](#).

preocupări, chiar dacă procedura nu poate conduce la un rezultat care ar fi contrar dispozițiilor specifice ale tratatelor.

Pe de altă parte și în orice caz, reclamanta nu a demonstrat că angajamentele finale ar fi, ca atare, contrare obiectivelor politicii energetice sau principiului solidarității energetice.

În al cincilea rând, **în ceea ce privește preținse nereguli procedurale legate de tratarea plângerilor Yamal, potrivit Tribunalului, Comisia nu a săvârșit o astfel de neregulă în cadrul consultării Comitetului consultativ privind înțelegerile și pozițiile dominante** prevăzute la articolul 14 din Regulamentul nr. 1/2003. Astfel, deși consultarea comitetului constituie o formalitate substanțială, în speță nu poate fi vorba de un comportament al Comisiei care să fi împiedicat acest comitet să își dea avizul în deplină cunoștință de cauză, nici, așadar, de o încălcare care să afecteze legalitatea deciziei atacate. În acest context, Tribunalul înlătură și argumentul reclamantei întemeiat pe faptul că Comisia ar fi indus în eroare părțile interesate în cadrul consultării pieței.

În al șaselea rând, **Tribunalul respinge argumentele reclamantei întemeiate pe încălcarea a diverse drepturi procedurale la soluționarea plângerii sale din 9 martie 2017 în care denunța preținse practici abuzive ale Gazprom care se suprapuneau în mare măsură cu preocupările exprimate în comunicarea privind obiecțiunile.**

În ceea ce privește decizia Comisiei de a nu trata această plângere în cadrul procedurii administrative încheiate prin decizia atacată, Tribunalul consideră că **inițierea în speță a unei proceduri distincte pentru soluționarea plângerii nu era nelegală în sine**, având în vedere motivele legitime invocate de Comisie, întemeiate pe o economie de procedură și pe voința sa de a nu întârzia investigarea unei cauze care se găsea într-un stadiu avansat prin extinderea obiectului său.

Tribunalul precizează totuși că **inițierea unei proceduri distincte pentru soluționarea plângerii nu poate priva reclamanta de beneficiul dreptului său de a primi, în calitate de persoană care a formulat plângerea, o copie a versiunii neconfidențiale a comunicării privind obiecțiunile și de a-și face cunoscut punctul de vedere în scris în cadrul procedurii de angajamente.** În această privință, deși, în cadrul desfășurării în paralel a celor două proceduri, Comisia a menținut o ambiguitate în ceea ce privește participarea reclamantei la procedura de angajamente, precum și cu privire la dreptul său de a primi o copie a comunicării privind obiecțiunile și de a depune observații referitoare la acest document în cadrul acestei proceduri, aceste împrejurări nu au fost de natură a afecta exercitarea efectivă a drepturilor sale în procedura menționată, încheiată prin decizia atacată.

MENȚIUNE: Împotriva deciziei Tribunalului se poate declara recurs la Curte, numai pentru motive de drept, în termen de două luni și zece zile de la comunicarea acesteia.

MENȚIUNE: Acțiunea în anulare are ca obiect anularea acelor acte ale instituțiilor Uniunii care sunt contrare dreptului Uniunii. Cu respectarea anumitor condiții, statele membre, instituțiile europene și particularii pot sesiza Curtea de Justiție sau Tribunalul cu o acțiune în anulare. Dacă acțiunea este întemeiată, actul este anulat. Instituția autoare a actului trebuie să ia măsuri pentru a elimina eventualul vid juridic creat prin anularea acestuia.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Tribunalului.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 5536

Imagini de la prezentarea concluziilor sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106